

esse signum fœderis novi, quo simul hoc confirmetur. Ac tandem id planius faciunt Matthæus et Marcus dicendo : *Hic est sanguis meus novi Testamenti.*

260. *Obj. III.* Alia Scripturæ loca cogunt verba Christi in figurato sensu accipere; ergo.

Prob. Ant. 1º. Etsi Christus Joan. 15. 1. de se dicat : *Ego sum vitis vera*; figura tamen subesse intelligitur; ergo etiam dum dixit Joan. 6. *Caro mea vere est cibus*, Matth. 26. *Hoc est corpus meum.*

2º. Post consecratum calicem; quod in eo contentum erat adhuc vinum vocat *genimen vitis* Matth. 26. 29. *Non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.*

3º. S. Scriptura negat, Christum post suum in cœlos ascensum amplius in mundo permansurum Joan. 12. *Me non semper habebitis.* Joan. 16. *Relinquo mundum*; ergo non est in Eucharistia realiter præsens.

261. *R. N. Ant. Ad prob. 1ºm. C. Ant. N. Cons.* Nam cum Christus se vitem veram diceret, continuo, quo sensu loqueretur, exponebat; nimirum, quod comparationem institueret se inter et vitem quoad quasdam ejus proprietates, itaque se locutum metaphorice; subdit namque : *Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite; sic nec vos, nisi in me manseritis*, etc. Nunquam vero Christus, vel Evangelistarum aliquis verbulo innuit, verba Eucharistiæ institutæ sensum habere figuratum. Præterea passim, quando Christus loquebatur sub metaphora aut parabola, verum sensum ex ejus sermone licuit intelligere; velut cum diceret : *Pater meus agricola est* Joan. cit. cap. 13. v. 1., *Ego sum ostium*, Joan. 10. 7., *Sum Pastor bonus*, ibid. v. 14.; etc.

Demum observamus, aliud esse metaphoram et parabolam; aliud propositionem, in qua signo nomen rei significatæ tribuatur; non enim ab uno genere ad aliud tenet consequentia. Poterat proinde dicere Christus : *Sum vitis, ostium*, etc. ob similitudinem quamdam, quam cum his rebus habet. At poteratne pari cum veritate dicere, digito quamdam vitem demonstrans, aut ostium : *Christus est hæc vitis : est hoc ostium?* vel vice versa : *Hæc vitis est Christus : Hoc ostium est Christus?* Minime sane. Igitur et inter ipsas propositiones et locutiones diversitas est.

Ad prob. 2ºm. R. 1º. Cum S. FULGENTIO epist. 14. ad Ferrandum, q. 5. n. 43. aliisque, verba objecta pertinere ad calicem paschalem, quem ritu Judæorum ante Eucharisticam cœnam hauserat Christus, ut ex S. Luca colligere est, qui verba illa aperte calici paschali tribuit cap. 22. v. 17.

R. 2º. Dato, quod ad calicem Eucharisticum pertineant, dici potest, calicem consecratum dici *genimen vitis*, quia ex vino factus, et ob vini species, sicut 1. Cor. 10. corpus Christi *panis* dicitur, quia ex pane est, remanentque panis species. Sic Exod. 7. serpens a Moyse productus appellatur virga, quia ex virga factus.

Ad prob. 3ºm. R. Scriptura negat tantum, Christum non permansurum in mundo modo visibili, ac naturali, quo solebat ante conversari inter homines. Sed hoc non obstante esse potest in Eucharistia sacramentaliter, et invisibili

modo. Et vero qui dixerat : *relinquo mundum*, etiam promiserat : *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*, Matth. 28. 20.

Objectiones ex ratione petitas, quibus probare nituntur adversarii implicitam præsentiam realis Christi in Eucharistia, solutas vide cap. seq., ubi de modo existentiam Christi in Eucharistia disseremus.

ARTICULUS III.

AN EX NON INTERRUPTA TRADITIONE HABEATUR REALIS CORPORIS ET SANGUINIS CHRISTI IN EUCHARISTIA PRÆSENTIA?

Cum, ut ex disputatis hactenus vidimus, adversarii sui præsidium erroris in Scripturis non habeant, ad priorum seculorum Patres confugiunt, quos, qui primis quinque seculis floruerunt, uno omnes ore sibi patrocinari jactant Sacramentarii cum Boquino L. de cœn. Dom., Calvinistæ cum Calvino in Admonit. ult. ad Wespalum, ac Petro Martyre Præfat. Defensionis contra Gardinerum. Sequentium seculorum Scriptores non æque reverentur. Nimirum in sec. VII. circa an. 636. primum ANASTASIUM Sinaitam fuisse, qui prima realis præsentiam fundamenta jecerit, Blondellus Calvinicola in paucis strenuus contendit. Alii cum Claudio præcone Calvinista primum dogmatis de reali præsentia fundatorem PASCHASIUM RABBERTUM Corbeiensis monasterii abbatem volunt circa annum 831. in edito Libro de corpore et sanguine Domini, jactaque ab eo erroris zizania ita sensim in Ecclesiæ agro dormientibus pastoribus se diffudisse, ut, cum sec. XI. BERENGARIUS repurgandam ab errore Ecclesiam suscepisset, ceu hæreticus damnaretur. Verum felicissime ad primos Ecclesiæ Patres, quam ad S. Scripturam provocent, mox patebit.

262. *Dico.* Dogma catholicum de reali Christi in Eucharistia præsentia invicte ex SS. Patrum omnium ævi consensu elucet. Ne vero in iis referendis modum excedamus, et propositos limites scholastici tractatus; ex quolibet seculo paucos seligemus, Patres deinde universim certas ad classes revocaturi. Igitur,

SEculo II. S. IENATIUS M. epist. ad Smyrnæos c. 7. catholicum dogma nitide refert, *Hæretici*, inquiens, *ab Eucharistia et oratione abstinere, eo quod non confiteantur Eucharistiam carnem esse Salvatoris nostri Jesu Christi, quæ pro peccatis nostris passa est.* Hæc vero epistola una ex S. Martyris epistolis genuina est; quod et ostendi dissert. 1ª. de sacram. Ordin. Ergo in sec. I. Ecclesia Eucharistiam Christi veram esse carnem credit. Obiit autem Romæ S. Martyr initio sec. II. an. 108.

S. JUSTINUS Apol. 2ª. (al. 1ª. n. 65.) ad Antonin. Imp. scripta circa ann. 150. *Quemadmodum, inquit, per verbum Dei caro factus est Jesus Christus, Salvator noster, et carnem et sanguinem salutis nostræ causa habuit; ita etiam eam, in qua per preces verbi ejus ab ipso profecti gratiæ sunt actæ, alimoniam, unde sanguis et caro nostra per mutationem aluntur, incarnati illius Jesu carnem et sanguinem esse edocti sumus; scilicet ex verbis Christi instituentis Eucharistiam, ad quæ deinde appellat. Hic vero distinctio illa de*

figura corporis locum non habet; nam ait S. Pater, sic carnem Christi et sanguinem esse in Eucharistia, sicut carnem et sanguinem assumpsit incarnatus; ergo ut vere, non figurate carnem induit in incarnatione; sic vera, non figurata caro in Eucharistia est. Comparatio vero JUSTINI præcise ad veritatem et realitatem carnis in utroque mysterio instituitur; quia JUSTINI scopus tantum erat, edocere Imperatorem et Senatam Romanum, quid rei in Eucharistia manducarent Christiani. Unde hinc Lutheranus male inferret: ergo sicut in incarnatione divinitas non est conversa in carnem; sic substantia panis in Eucharistia non convertitur in Christi corpus; quia, quo modo vera Christi caro in Eucharistia sit, S. Pater enucleatius exponere non intendebat.

Sed, *inquies*, JUSTINUS ibi Eucharistiam *alimoniam* vocat, ex qua sanguis et caro nostra per mutationem aluntur; quod Eucharistiæ, si ea sanguinem Christi verum, veramque carnem continet, convenire non potest.

R. S. JUSTINUM non asserere, Eucharistiam ipsam esse alimoniam, vel cibum, ex quo per mutationem, ut in cibis vulgaribus fit, nostra aluntur corpora; sed cibum, ex quo sanguis et caro nostra per mutationem aluntur, fieri Eucharistiam, et Eucharistiam esse corpus Christi factum, et sanguinem. Cæterum an et quomodo vis nutriendi etiam Eucharistiæ insit, exponetur cap. seq.

SECVLO III. S. IRENÆUS contr. hæres. L. 4. c. 18. n. 5. *Quomodo*, ait, *rursus dicunt* (Valentiniani) *carnem in corruptionem devenire, et non percipere vitam, quæ corpore Domini et sanguine alitur?...* *Quemadmodum enim qui est a terra panis percipiens invocationem Dei, jam non communis panis est, sed Eucharistia, ex duabus rebus constans, terrena et cælesti: sic et corpora nostra percipientia Eucharistiam, jam non sunt corruptibilia, spem resurrectionis habentia.*

CLEMENS Alexandrinus Pædag. L. 1. c. 6. (opp. p. 102. B. C. edit. Morelli Paris. 1629.): *Una*, inquit, *sola est mater virgo; mihi autem placet eam vocare Ecclesiam. Lac non habet mater hæc sola, quia sola non est mulier... Ideo autem lac non habuit, quod lac esset hoc infantulum et pulchrum atque appositum corpus Christi, Verbo nutriens novellam congregationem, quam ipse Dominus carnali labore peperit, et quam ipse fasciis alligavit Dominus pretioso sanguine suo. O sanctum partum! o sanctas fascias! Verbum est omnia infanti, et pater et mater, et pædagogus, et altor. Comedite, inquit, meam carnem, et bibite meum sanguinem. Hæc apposita et convenientia alimenta nobis suppeditat Dominus, et carnem præbet, et effundit sanguinem, et ad incrementum nihil deest infantulis.*

TERTULLIANUS L. de Idololatria cap. 7. invehens in idolorum artifices, qui manibus hoc scelere inquinatis ad Eucharistiam accedebant, inquit: *Tota die ad hanc partem zelus fidei perorabit, ingemens Christianum... attollere ad Deum Patrem manus matres idolorum... eas manus admoveere corpori Domini, quæ dæmoniis corpora conferunt... Proh scelus! Semel Judæi Christo manus intulerunt; isti quotidie corpus ejus lacessunt. O manus præcidendæ! Comparat hic TERTULLIANUS crimen istorum artificum corpus Christi sumentium cum illo Judæorum idem corpus sacrilege contrectantium; ergo Eucharistia non mera figura est; lata enim differentia est inter scelus, quo persona ipsa Christi, ejusve verum corpus, ac illud quo inanis figura Christi,*

liber Evangeliorum, imago aliqua dehonatur; sicut non est proportio inter crimen, quo persona regis ipsa læditur, et quo ejus imago aliqua vel statua. Sed luculentius L. de Resurrect. carn. cap. 8. nostrum dogma exprimit: *Caro abluitur, ut anima emaculetur; caro ungitur, ut anima consecretur... Caro corpore et sanguine Christi vescitur, ut et anima de Deo saginetur.* Dixit vero *carnem vesci*, quia sumitur ore; ergo non spiritualiter solum, sive sola fide, sed etiam materialiter, sive realiter sumitur Christi corpus; secus non posset dici, quod *caro vescatur*, quæ incapax est apprehensionis corporis Christi per fidem.

ORIGENES homil. 7. in Num. n. 3. (opp. t. 2. p. 290. A.), *Tunc*, ait, *in enigmate erat manna cibus; nunc autem in specie caro Verbi Dei est verus cibus, sicut et ipse dicit: Caro mea vere est cibus.* Clarissima hæc ORIGENIS verba nec commentario egent; nec ullam patiuntur exceptionem contrariam.

S. CYPRIANUS L. de lapsis n. 15. 16. eorum crimen, qui in persecutione metu tormentorum fidem negant, ac postea ab idolorum cultu redeuntes, nondum purgati pœnitentia accedebant ad Eucharistiam, ita proponit: *Domini corpus invadunt... Vis infertur corpori ejus et sanguini: et plus modo in Deum manibus atque ore delinquant, quam cum Dominum negaverunt.* Ergo certo credebatur CYPRIANUS, non solam figuram corporis Christi esse in Eucharistia, sed ipsum re; quomodo enim levius peccasse eos dicere potuisset, cum Christum abnegarent, idola colerent, quam dum inanem Christi figuram indigne contrectabant?

SECVLO IV. Patres Nicæni cap. 18. contra Diaconos sic statuunt; *Neque canon, neque consuetudo tradidit, ut hi, qui offerendi potestatem non habent, iis, qui offerunt, dent corpus Christi.*

S. HILARIUS de Trinit. L. 8. n. 13. *Si vere*, inquit, *Verbum caro factum est, et vere nos Verbum carnem cibo Dominico sumimus; quomodo non naturaliter manere in nobis existimandum est (Christus)?*

S. CYRILLUS Hierosolym. Catech. mystag. 4. n. 1. 2. ait: *Cum ipse (Christus) pronuntiaverit, et dixerit de pane: Hoc est corpus meum, quis audebit deinceps ambigere? Et cum ipse asseveraverit et dixerit: Hic est sanguis meus, quis unquam dubitaverit, non esse ejus sanguinem? Aquam olim in vinum, quod sanguini affine est, in Cana Galilææ transmutavit; et eum parum dignum existimabimus cui credamus, cum vinum in sanguinem transmutavit. Tum addit n. 3. *Cum omni certitudine ea tanquam corpus ipsius et sanguinem sumamus.* Et n. 9. *Isthæc edoctus et firmissima imbutus fide, quod qui videtur panis, panis non est, tametsi gustu sensibilis sit, sed corpus Christi; et quod videtur vinum, vinum non est, etiamsi ita gustui videatur, sed sanguis Christi... confirma cor tuum.* Hic sane vulgaris distinctio de figura penitus eliditur, omneque præcluditur effugium.*

Hinc ad desperantium delapsi medium, negant Catecheses illas S. CYRILLI esse, quod stylus in Catechesibus mystagogicis non sit omnino similis stylo ejusdem Patris in Catechesibus illuminatorum, sive baptizandorum, sed præ hoc aliquanto elevatior.

Verum 1º ante recentiorum Calvinistarum quorundam ætatem tota semper Ecclesia Catecheses mystagogicas CYRILLO Hierosolym. tribuit.

2º S. CYRILLUS ipse Catech. ult. ad Illuminat. diserte promittit se alias post

pascha daturum Catecheses; nullæ vero aliæ nominari possunt, quam mystagogicæ. 3°. Nihil valet allata ratio; Catecheses enim illuminatorum pro baptizandis adornaverat; mystagogicas pro baptizatis; quid mirum, si pro his stylo aliquando sublimiore uteretur? Iis, qui instruuntur, ceu pueris, quibus lacte opus est, prima fidei elementa stylo simplici tradere omnes solemus.

S. GREGORIUS Nyssen. orat. Catech. cap. 37. (opp. t. 3. p. 104. C.) : *Recte, inquit, Dei verbo sanctificatum panem in corpus Dei Verbi transmutari credo. Et paulo supr. (ibid. p. 102. D.) quæstionem quam in hoc cap. 37. tractandam susceperat, ita definit: Oportet considerare quomodo fieri potuerit, ut unum illud corpus, quod tam multis fidelium millibus in universo orbe terrarum semper distribuitur, totum per partem sit in unoquoque, et ipsum in se totum maneat. Hanc autem quæstionem eo modo solvit (ibid. p. 105. A.): Per suæ gratiæ dispensationem, se per carnem inserit omnibus credentibus, commixtus et contemperatus corporibus credentium... ut unione cum eo quod est immortale, sit etiam homo particeps incorruptionis. Hæc autem dat, virtute benedictionis, in illud transelementata eorum quæ apparent natura.*

S. AMBROSIIUS L. de Mysteriis cap. 9. in eo totus est, ut realem Christi præsentiam in Eucharistia commonstret. Forte, ait, dicas: *Aliud video, quomodo tu mihi asseris quod Christi corpus accipiám? Et hoc nobis adhuc superest ut probemus. Quantis igitur utimur exemplis! probemus non hoc esse quod natura formavit, sed quod benedictio consecravit, majoremque vim esse benedictionis quam naturæ; quia benedictione etiam natura ipsa mutatur. Tum exemplo virgæ Moysis in serpentem mutatæ, et hujus rursus in virgam commutatione, variisque exemplis aliis transmutationum prodigiosarum; subdit n. 52. Non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum?... Sermo Christi qui potuit ex nihilo facere quod non erat, non potest ea quæ sunt, in id mutare, quod non erant? Non enim minus est, novas rebus dare, quam mutare naturas. Et n. 53. Præter naturæ ordinem Virgo generavit; et hoc quod conficimus corpus, ex Virgine est. Quid contra utrumque textum S. GREGORII, et S. AMBROSII opponant adversarii, nec vidi hactenus; nec quid opponi possit, video.*

SECVLO V. S. CHRYSOSTOMUS homil. 82. in Matth. n. 4. (opp. t. 7. p. 787. C.) ait: *Credamus ubique Deo, etiamsi sensui et cogitationi nostræ absurdum esse videatur, quod dicit... nam verba ejus fallere non possunt; sensus vero noster deceptu facillimus est. Quoniam ergo ipse dixit: Hoc est corpus meum, nulla teneamur ambiguitate. Et inf. n. 5. (ib. p. 788. C.) Quis pastor unquam propriis membris oves nutrit? Et quid dico pastores? Multæ matres sæpe aliis nutricibus infantes dederunt; ipse vero non ita; sed ipse nos sanguine proprio nutrit... Non sunt virtutis humanæ hæc opera. Qui tunc in illa cæna ea confecit, nunc quoque operatur. Ministrorum nos ordinem tenemus; qui vero hæc sanctificat et transmutat, ipse est. At ipsi Catholici loqui non possunt apertius. Similia vero habet Homil. 24. in cap. 10. epist. 1. ad Cor. n. 1. et 2. (opp. t. 10. p. 212. 213.) et Homil. 46. in Joan. n. 3. (opp. t. 8. p. 272.)*

S. AUGUSTINUS. Conc. 1. in Ps. 33. n. 10. exponens illud: *Et ferebatur in manibus suis, juxta versionem LXX. Quis, inquit, portatur manibus suis? Manibus aliorum potest portari homo; manibus suis nemo portatur. Quomodo*

intelligatur in ipso David secundum litteram, non invenimus: in Christo autem invenimus; ferebatur enim Christus in manibus suis, quando commendans ipsum corpus suum ait: Hoc est corpus meum; ferebat enim illud corpus in manibus suis. Et L. 9. Conf. cap. 13. de matre sua S. Monica inquit: Memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit... unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est chirographum peccati; sed victima illa fuit ipsa Christi caro; ergo juxta Aug. ipsa vera Christi caro dispensabatur in altari.

S. CYRILLUS Alexandrinus in Joan. L. 3.: *Quocirca nos corpus et membra Christi nuncupamus, ut qui per Eulogiam ipsum in nobis suscipimus Filium.. Quemadmodum enim si quis ceram ceræ conjunxerit, utique alteram in altera esse videbit: eodem, opinor, modo, qui Salvatoris nostri carnem suscipit, et bibit ejus pretiosum sanguinem, ut ipse ait, unum cum eo reperitur, commixtus quodammodo et immixtus ei per illam participationem, ita ut in Christo quidem ipse reperiatur, et vicissim Christus in eo.*

SECVLO VI. S. CÆSARIUS Arelatensis hom. 5. de Pasch. *Cum reverendum altare cibus satiandus ascendis, sacrum Dei tui corpus et sanguinem fide respice, honore mirare, mente continge, cordis manu suscipe... ad cognoscendum et percipiendum sacrificium veri corporis, ipse (Christus) te roborat, et potentia consecrantis invitet... Eucharistiæ sacra perceptio non in quantitate, sed in virtute insistit... Corpus, sacerdote dispensante, tantum est in exiguo, quantum esse constat in toto. Quod cum Ecclesia fidelium sumit, sicut plenum in universis, ita integrum esse probatur in singulis... De hoc pane cum assumitur, nihil minus habent singuli, quam universi. Totum unus, totum duo, totum plures sine diminutione percipiunt: quia benedictio hujus sacramenti scit distribui, nescit distributione consumi.*

Plura Patrum testimonia qui volet, apud BELLARM. comperiet. Nunc methodo brevior Patres universim ad certas classes reducimus; quo amplius pateat traditio.

263. I. Patres tradunt panem *transmutari* in Christi corpus; sed hoc falsum esset, si in Eucharistia sola adesset substantia panis, ceu mera figura. *Maj.* constat ex S. CYRILLO Hierosolym. catech. mystag. 4.; S. AMBROSIO de mysteriis c. 9.; S. GREG. Nyss. orat. catech. cap. 37. ante laudatis.

II. Docent, in Eucharistia pro figuris antiquæ Legis rem et veritatem haberi; sed si Eucharistia nonnisi figura corporis Christi esset, non subsisteret doctrina Patrum. *Maj.* patet ex ORIGENE hom. 7. in Num. supra cit.; S. CYRILLO Hierosolym. catech. mystag. 4. n. 5. 6. *Erant in veteri Testamento panes propositionis... At in Lege nova panis cælestis, poculumque salutis animam et corpus sanctificant... Ne ergo consideres tanquam panem nudum: corpus enim est et sanguis Christi secundum ipsius Domini verbum.*

III. In explicando Eucharistiæ mysterio ad omnipotentiam divinam confugiunt, S. JUSTINUS laudata Apol. 2. (al. 1^a), S. CYRILLUS Hierosolym. cit. catech. 4. supra, S. AMBROSIIUS ante relatus L. de mysteriis cap. 9. Quibus accedit auctor antiquus sermonis de cæna Domini, inquiring (opp. S. Cypriani p. 329. edit. Rigalt. Paris. 1666.): *Panis iste, quem Dominus discipulis porrigebat, non effigie sed natura mutatus, omnipotentia Verbi factus est*